

ВЛАСНЕ ВИСЛОВЛЕННЯ

інструктивно-методичні матеріали для підготовки
екзаменаторів із перевірки відкритих завдань
зовнішнього незалежного оцінювання 2013 року
з української мови і літератури

Київ
2013

ЗМІСТ

ВСТУП	3
1. ІНСТРУКЦІЯ ЩОДО ПЕРЕВІРКИ ВИКОНАННЯ ТЕСТОВОГО ЗАВДАННЯ З РОЗГОРНУТОЮ ВІДПОВІДДЮ ЗОВНІШньОГО НЕЗАЛЕЖНОГО ОЦІНЮВАННЯ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ	4
2. КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ ВЛАСНОГО ВИСЛОВЛЕННЯ	7
2.1. КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ ЗМІСТУ ВЛАСНОГО ВИСЛОВЛЕННЯ	7
2.2. КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ МОВНОГО ОФОРМЛЕННЯ ВЛАСНОГО ВИСЛОВЛЕННЯ	8
2.2.1. ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНЮВАННЯ МОВНОГО ОФОРМЛЕННЯ ВЛАСНОГО ВИСЛОВЛЕННЯ	8
2.2.2. ПОМИЛКИ, ЩО ТРАПЛЯЮТЬСЯ У ВЛАСНИХ ВИСЛОВЛЕННЯХ	9
3. ПРИКЛАДИ ВЛАСНИХ ВИСЛОВЛЕНЬ	13

ВСТУП

Пропоновані методичні рекомендації, розроблені Українським центром оцінювання якості освіти, покликані допомогти екзаменаторові зовнішнього незалежного оцінювання з української мови і літератури в процесі підготовки до перевірки завдань з розгорнутою відповіддю.

Результатом виконання тестового завдання з розгорнутою відповіддю є створення власного висловлення (письмової роботи) з викладом свого ставлення до наведеного твердження чи окресленої проблеми.

Власне висловлення – це специфічний текст, у якому учасник тестування обстоює й доводить свою позицію у форматі, запропонованому в тестовому зошиті.

З одного боку такий текст є результатом творчості тестованого, цілком відбиває його думки й переконання, свідчить про певні смаки й уподобання, демонструє мовленнєву вправність і рівень культури. З іншого боку – це результат виконання тестового завдання, котре передбачає задану структуру.

Найголовнішою метою перевірки власних висловлень є об'єктивність оцінювання. Саме тому пропоновані методичні рекомендації переважно стосуються оцінювання змісту роботи (тези, аргументів, прикладів, висновку, логічності й послідовності).

1. ІНСТРУКЦІЯ ЩОДО ПЕРЕВІРКИ ВИКОНАННЯ ТЕСТОВОГО ЗАВДАННЯ З РОЗГОРНУТОЮ ВІДПОВІДЮ ЗОВНІШНЬОГО НЕЗАЛЕЖНОГО ОЦІНЮВАННЯ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ

I. Загальна процедура перевірки

1. Екзаменатор має завчасно прибути в аудиторію для перевірки робіт, маючи щонайменше три ручки з чорнилом/пастою насиченого чорного, червоного й зеленого кольорів.
2. Перед початком перевірки екзаменатор має уважно вивчити критерії та схеми оцінювання відкритого завдання.
3. Кожен екзаменатор отримує індивідуальний код, записує його та тримає на видноті.
4. **Перша перевірка** роботи здійснюється ручкою з чорнилом **червоного кольору**.
5. **Друга перевірка роботи** здійснюється ручкою з чорнилом **зеленого кольору**.
6. Усі записи в полі екзаменатора треба робити уважно й охайно ручкою з чорнилом насиченого **чорного кольору**. У разі помилкового запису треба охайно заштрихувати цю клітинку та зробити правильний запис.

II. Перевірка бланка, на якому відсутня робота

Перша перевірка

1. Екзаменатор записує свій код у спеціальному полі поряд з цифрою «I».
2. Якщо робота не написана, екзаменатор **робить у полі участника запис** «Робота не написана» та ставить **×** навпроти 0 за кожен критерій у рядку, позначеному цифрою «I».

Друга перевірка

1. Екзаменатор записує свій код у спеціальному полі поряд з цифрою «II».
2. Екзаменатор **робить у полі участника запис** «Робота не написана» та ставить **×** навпроти 0 за кожен критерій у рядку, позначеному цифрою «II».

III. Перевірка роботи, що не відповідає запропонованій темі власного висловлення

Перша перевірка

1. Екзаменатор записує свій код у спеціальному полі поряд з цифрою «I».
2. Якщо, перевіривши роботу, екзаменатор виявляє, що вона не відповідає темі, він ставить **×** у спеціальному полі «Робота не відповідає темі» поряд з цифрою «I».
3. Екзаменатор ставить **×** навпроти 0 за кожен критерій у рядку, позначеному цифрою «I».

Друга перевірка

1. Екзаменатор записує свій код у спеціальному полі поряд з цифрою «II».
2. Перевіривши роботу й упевнившись, що вона не відповідає темі, екзаменатор ставить **×** у спеціальному полі «Робота не відповідає темі» поряд з цифрою «II».
3. Екзаменатор ставить **×** навпроти 0 за кожен критерій у рядку, позначеному цифрою «II».

4. Якщо другий екзаменатор виявив, що робота відповідає темі, він, отримавши згоду старшого екзаменатора, виставляє за неї бали згідно з частиною V цієї Інструкції.

Перевірка старшим екзаменатором

1. Старший екзаменатор записує свій код у спеціальному полі поряд з цифрою «ІІІ».
2. Прочитавши роботу й упевнившись, що вона не відповідає темі, старший екзаменатор ставить **×** у спеціальному полі «Робота не відповідає темі» поряд з цифрою «ІІІ».
3. Старший екзаменатор **обов'язково** ставить **×** навпроти 0 за кожен критерій у рядку, позначеному цифрою «ІІІ».
4. Якщо є розбіжності в балах першого та другого екзаменаторів, старший екзаменатор ставить **×** навпроти відповідного бала за кожен критерій у рядку, позначеному цифрою «ІІІ», **приєднуючись за кожним окремим критерієм до першого або другого екзаменатора**.

IV. Перевірка роботи обсягом до 100 слів

Перша перевірка

1. Екзаменатор записує свій код у спеціальному полі поряд з цифрою «І».
2. Якщо за візуальною оцінкою обсяг роботи становить 99 і менше слів, треба перерахувати всі слова (включно зі службовими) **й зробити під текстом запис**, наприклад, «56 сл.». Підраховуючи кількість слів, слід зважати на норми української орфографії, тобто два слова, помилково записані разом, слід рахувати як два слова, і навпаки.
3. Екзаменатор ставить **×** у спеціальному полі «Робота менше 100 слів» поряд з цифрою «І».
4. Екзаменатор ставить **×** навпроти 0 за кожен критерій у рядку, позначеному цифрою «І».

Друга перевірка

1. Екзаменатор записує свій код у спеціальному полі поряд з цифрою «ІІ».
2. Перерахувавши кількість слів, екзаменатор **робить під текстом запис**, наприклад, «56 сл.» і ставить **×** у спеціальному полі «Робота менше 100 слів» поряд з цифрою «ІІ».
3. Екзаменатор ставить **×** навпроти 0 за кожен критерій у рядку, позначеному цифрою «ІІ».
4. Якщо другий екзаменатор виявив, що робота містить 100 або більше слів, бали за неї виставляються згідно з частиною V цієї Інструкції.

Перевірка старшим екзаменатором

1. Старший екзаменатор записує свій код у спеціальному полі поряд з цифрою «ІІІ».
2. Перерахувавши кількість слів, старший екзаменатор ставить **×** у спеціальному полі «Робота менше 100 слів» поряд з цифрою «ІІІ».
3. Старший екзаменатор **обов'язково** ставить **×** навпроти 0 за кожен критерій у рядку, позначеному цифрою «ІІІ».
4. Якщо є розбіжності в балах першого та другого екзаменаторів, старший екзаменатор ставить **×** навпроти відповідного бала за кожен критерій у рядку,

позначеному цифрою «ІІІ», **приєднуючись за кожним окремим критерієм до першого або другого екзаменатора.**

V. Перевірка роботи обсягом 100 й більше слів, що відповідає темі

Перша перевірка

1. Екзаменатор записує свій код у спеціальному полі поряд з цифрою «І».
2. Екзаменатор перевіряє роботу згідно з критеріями, підкреслюючи в тексті помилки й виносячи на береги умовні позначки:
 / – орфографічна помилка;
 √ – пунктуаційна помилка;
 л – лексична помилка;
 г – граматична помилка;
 с – стилістична помилка.
3. Екзаменатор ставить ✗ навпроти відповідного бала за кожен критерій у рядку, позначеному цифрою «І», за потреби звертаючись до старшого екзаменатора.

Друга перевірка

1. Екзаменатор записує свій код у спеціальному полі поряд з цифрою «ІІ».
2. Екзаменатор перевіряє роботу згідно з критеріями, підкреслюючи в тексті помилки й виносячи на береги умовні позначки:
 / – орфографічна помилка;
 √ – пунктуаційна помилка;
 л – лексична помилка;
 г – граматична помилка;
 с – стилістична помилка.
3. Екзаменатор ставить ✗ навпроти відповідного бала за кожен критерій у рядку, позначеному цифрою «ІІ».

Перевірка старшим екзаменатором

1. Якщо немає розбіжностей у балах первого й другого екзаменаторів, старший не робить жодних позначок на бланку.
2. Якщо є розбіжності в балах первого й другого екзаменаторів, старший екзаменатор записує свій код у спеціальному полі поряд з цифрою «ІІІ» та робить відповідні позначки в рядку, позначеному цифрою «ІІІ», **приєднувшись за кожним окремим критерієм до позиції первого або другого екзаменатора.**

2. КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ ВЛАСНОГО ВИСЛОВЛЕННЯ

Власне висловлення оцінюють за критеріями змісту та мовленнєвого оформлення.

2.1. КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ ЗМІСТУ ВЛАСНОГО ВИСЛОВЛЕННЯ

Зміст власного висловлення оцінюють за шістьма критеріями, як показано в таблиці 1.

Таблиця 1

Критерій	Змістовий вияв критерію	Бали
1. Теза	Учасник вправно формулює тезу	2
	Учасник не формулює тези вправно	1
	Учасник не формулює тези або формулює тезу, яка не відповідає запропонованій темі	0
2. Аргументи	Учасник наводить принаймні два доречні й переконливі аргументи	2
	Учасник наводить принаймні один доречний аргумент. Аргументи дублюють один одного, тобто другий аргумент перефразовує зміст першого. Один з аргументів не є доречним стосовно сформульованої тези	1
	Учасник не наводить жодного аргументу або наведені аргументи не є доречними	0
3а. Приклад із літератури чи інших видів мистецтва	Один з аргументів підкріплено принаймні одним розгорнутим, добре поясненим прикладом з художньої літератури чи інших видів мистецтва	2
	Немає мотивації наведення прикладу. Приклад не конкретизований через художній образ. У прикладі є фактичні помилки	1
3б. Приклад, що є історичним фактом або випадком із життя	Прикладу з літератури чи інших видів мистецтва немає або він не є доречним	0
	Учасник наводить принаймні один доречний приклад або з історії, або із суспільно-політичного життя, або з власного життя	2
	Немає мотивації наведення прикладу; приклад не конкретизований; у прикладі є фактичні помилки	1
	Прикладу з історії, суспільно-політичного чи власного життя немає або він не є доречним	0

4. Логічність, послідовність	Висловлення демонструє зосередженість на обговорюваній проблемі, цілісний, послідовний і несуперечливий розвиток думки (логічність і послідовність викладу)	2
	У роботі є порушення логічності, цілісності, послідовності й несуперечливості розвитку думки.	1
	Логікі викладу, цілісності, послідовності й несуперечливості розвитку думки немає	0
5. Висновок	Висновок відповідає запропонованій темі й органічно випливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів.	2
	Висновок лише частково відповідає тезі або не пов'язаний з аргументами та прикладами	1
	Висновку немає; висновок не відповідає сформульованій у власному висловленні тезі; висновок не пов'язаний з аргументами та прикладами	0
Усього		12

2.2. КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ МОВНОГО ОФОРМЛЕННЯ ВЛАСНОГО ВИСЛОВЛЕННЯ

Мовленнєве оформлення – відповідність роботи орфографічним, пунктуаційним, лексичним, граматичним і стилістичним нормам української мови.

Мовленнєве оформлення власного висловлення оцінюють за двома критеріями, як показано в таблиці 2.

Таблиця 2

Критерій	Кількість помилок	Бали
6а. Орфографія та пунктуація	0–1	4
	2–6	3
	7–11	2
	12–16	1
	17 і більше	0
6б. Лексика, граматика та стилістика	0–1	4
	2–4	3
	5–7	2
	8–10	1
	11 і більше	0

2.2.1. ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНЮВАННЯ МОВНОГО ОФОРМЛЕННЯ ВЛАСНОГО ВИСЛОВЛЕННЯ

Під час оцінювання орфографічної і пунктуаційної нормативності роботи 2 негрубі помилки рахують як 1 грубу.

До негрубих зараховують такі помилки:

- у винятках з усіх правил;
- у написанні великої літери в складних власних назвах;

- у випадках написання разом і окремо префіксів у прислівниках, утворених від іменників з прийменниками;
- у випадках нерозрізнення ***не/ні*** (*не хто інший / ніхто інший ...*);
- у випадках, коли замість одного розділового знака поставлений інший;
- у пропуску одного зі сполучуваних розділових знаків або в порушенні їхньої послідовності.

Негрубу орфографічну й негрубу пунктуаційну помилки не сумують і не зараховують як одну грубу.

Систематичне порушення норм мілозвучності (три і більше випадків порушення на одне з правил: ***у-в, і-й-та***) рахують як одну стилістичну помилку.

Максимально можлива сума тестових балів за власне висловлення (сума тестових балів за всіма критеріями) – **20**.

2.2.2. ПОМИЛКИ, ЩО ТРАПЛЯЮТЬСЯ У ВЛАСНИХ ВІСЛОВЛЕННЯХ

Оцінюючи власне висловлення за критеріями мовного оформлення, зважають на кількість орфографічних, пунктуаційних, лексичних, граматичних і стилістичних помилок у конкретній роботі.

Класифікацію помилок подано в таблиці 3.

Таблиця 3

Зміст помилки	Помилкове вживання	Правильне вживання
Орфографічні помилки¹		
Неправильне написання слів	Хлібсіль їжь, а правду рижъ.	Хліб-сіль їж, а правду ріж.
Неправильний перенос у наступний рядок	Гуд-зик , а-кадемія	Гу-дзик, ака-демія
Пунктуаційні помилки²		
Неправильне вживання розділових знаків	За правду браття – єднаймося щиро.	За правду, браття, єднаймося щиро.
Лексичні помилки		
Повтор слова, спільнокореневих слів в одному або сусідніх реченнях	Школярам доручили прибрати икільний двір.	Учням доручили прибрати икільний двір.
Дублювання значення у двох словах	Кожному гостеві нашого закладу подарували пам'ятний сувенір.	Кожному гостеві нашого закладу подарували сувенір.
Уживання зайвих слів	Похід князя Ігоря на половців відбувся у квітні місяці.	Похід князя Ігоря на половців відбувся у квітні.
Порушення сполучуваності слів	Ми зайняли перше місце на конкурсі.	Ми посіли перше місце на конкурсі.

¹ Див. перелік орфограм.

² Див. перелік пунктограм.

Уживання слів у невластивому значенні	Молоко дуже корисливе для дитячого організму. <i>Я рахую, що...; вірні рішення; задати запитання.</i>	Молоко дуже корисне для дитячого організму. <i>Я вважаю, що...; правильні рішення; поставити запитання.</i>
Уживання слів, не властивих зображеній епосі	<i>Солдати</i> князя Ігоря були відважними.	Воїни князя Ігоря були відважними.
Уживання слів, не властивих українській мові	Треба приймати участь у різних міроприємствах.	Треба брати участь у різних заходах.
Граматичні помилки		
Неправильне вживання відмінкових форм	У тих степах випасали конів татари, турки й волохи.	У тих степах випасали коней татари, турки й волохи.
Неправильне утворення форм ступенів порівняння якісних прикметників і прислівників	Найбільш спритнішим виявився Сергій.	Найбільш спритним (найспритнішим) виявився Сергій.
Неправильне відмінювання числівників	Учора ми відсвяткували п'ятиріччя бабусі.	Учора ми відсвяткували п'ятиріччя бабусі.
Неправильне утворення особових форм дієслів	На заняттях ми розучуєм нові пісні.	На заняттях ми розучуємо нові пісні.
Порушення норм утворення дієприкметників	Книжку прихильно зустріла читаюча громадськість.	Книжку прихильно зустріла читацька громадськість.
Неправильне керування	Щиро дякую вас. Знущання над малим бізнесом.	Щиро дякую вам. Знущання з малого бізнесу.
Неправильне сполучення іменника з числівником	Сьогодні я написала двоє листів друзям.	Сьогодні я написала два листи друзям.
Неправильний вибір прийменника	Комітет по захисту прав споживачів.	Комітет захисту прав споживачів.
Уживання одного прийменника в значенні іншого	Реконструкція коштувала біля двадцяти тисяч гривень.	Реконструкція коштувала приблизно двадцять тисяч гривень.
Неправильне узгодження підмета і присудка	<i>Ви</i> правильно говорила про це у своєму виступі.	<i>Ви</i> правильно говорили про це у своєму виступі.
Неправильна побудова речень із дієприслівниковим зворотом	Ідучи до школи, почався дощ.	Коли я йшов до школи, почався дощ.
Порушення цілісності дієприкметникового звороту	Вражений Валентин словами вчителя, захопився історією своєї країни.	Вражений словами вчителя, Валентин захопився історією своєї країни.

Уживання невластивих для відповідних слів суфіксів	атомщики, непередбачувальні	атомники, непередбачувані
Відрив підрядного означального речення від пояснюваного слова	Я порадив колегам бути уважнішими в доборі ілюстрацій, <i>що працюють у другу зміну</i> .	Я порадив колегам, які працюють у другу зміну, бути уважнішими в доборі ілюстрацій.
Стилістичні помилки		
Уживання слів, властивих одному стилю, у тексті іншого	Професор далі <i>балакав</i> про фонетичні особливості староукраїнської мови.	Професор далі <i>вів мову</i> про фонетичні особливості староукраїнської мови.
Уживання мовних штампів	<i>Червоною ниткою</i> через усю поему проходить думка про об'єднання руських князів для захисту батьківщини.	Автор поеми закликає руських князів об'єднатися для захисту батьківщини.
Нагромадження в одному реченні слів, що належать до тієї самої частини мови	У цій статті розповідь про навчання учнів школ Львова в давнину.	У цій статті автор розповідає про те, як навчалися учні львівських школ у давнину.

ПЕРЕЛІК ОРФОГРАМ

1. Букви **е**, **и**, що позначають ненаголошені голосні в коренях слів.
2. Букви, що позначають звуки, які уподобляються.
3. Подвоєні букви.
4. Знак м'якшення.
5. Буквосполучення **йо**, **ъо**.
6. Апостроф.
7. Букви **о – а** в коренях дієслів.
8. Букви **о – а** на позначення ненаголошених голосних.
9. Букви **е – і** в коренях дієслів.
10. Букви **е – и** в коренях дієслів.
11. Букви **о – і**, **е – і**, **е – ї** в коренях слів.
12. Букви **и – і** після **ж**, **ч**, **ш**, **щ** та **г**, **к**, **х**.
13. Букви **е – о** після **ж**, **ч**, **ш**, **щ**.
14. Буква **з** у кінці префіксів.
15. Букви **з – с** у префіксах **з-** (**зі-**, **с-**).
16. Букви **е – и** у префіксах.
17. Букви **и – і** в словах іншомовного походження.
18. Букви **чч – щ** в іменниках із суфіксом **-ин(а)**.
19. Буквосполучення **-чи-** у прикметниках із суфіксом **-н-**.
20. Суфікси **-зык-, -цик-, -сык-, -зтв-, -цитв-, -стзв-**.
21. Букви **о**, **е**, **е** в складних словах.
22. Написання разом або через дефіс складних слів.
23. Букви **о**, **е**, **е** в закінченнях орудного відмінка однини іменників першої відміни.

24. Букви **а, я, у, ю** в родовому відмінку однини іменників другої відміни.
25. Букви **о, е, є** в закінченнях давального й орудного відмінків однини іменників другої відміни.
26. Одна і дві букви перед закінченням орудного відмінка однини іменників третьої відміни.
27. Букви **е, є, и** в суфіксах **-ичк-, -ичок-, -ечк- (-ечк-), -енн-(-ен-), -ив-, -ев-**.
28. **Не** з іменниками, прикметниками, прислівниками.
29. **Н, нн** у прикметниках.
30. Букви **и, і, ї; ъо, ъо, о; е, є** у російських прізвищах.
31. Написання разом числівників.
32. М'який знак у числівниках.
33. **Ні** в заперечних займенниках.
34. Дефіс у неозначених займенниках.
35. **Не** з дієсловами, діеприкметниками, діеприслівниками.
36. Букви **е (€), и (ї)** в особових закінченнях дієслів.
37. Буквосполучення **-ться, -шся** в діє słowах.
38. М'який знак у діє словах наказового способу.
39. Частка **би (б)** з дієсловами умовного способу.
40. Букви **и – і** в закінченнях діеприкметників.
41. Буква **и** у суфіксах діеприкметників.
42. Буква **и** в суфіксах діеприслівників.
43. **Н, нн** у прислівниках.
44. **Ні** з прислівниками.
45. Дефіс у прислівниках.
46. Написання прислівників разом.
47. Букви **и, і** в кінці прислівників.
48. Написання прийменників разом, окрім і через дефіс.
49. Написання сполучників разом і окрім.
50. Написання часток окрім і через дефіс.
51. Дефіс у вигуках.

ПЕРЕЛІК ПУНКТОГРАМ

1. Розділові знаки в кінці речення.
2. Тире між підметом і присудком.
3. Тире в неповних реченнях.
4. Кома при однорідних членах речення.
5. Розділові знаки при узагальнюючих словах у реченнях з однорідними членами.
6. Розділові знаки при відокремлених членах речення.
7. Розділові знаки при уточнюючих членах речення.
8. Коми при порівняльних зворотах.
9. Розділові знаки при звертаннях.
10. Розділові знаки при вставних словах.
11. Розділові знаки при прямій мові.
12. Розділові знаки при цитаті.

13. Розділові знаки при діалозі.
14. Розділові знаки між простими реченнями в складносурядному.
15. Розділові знаки між головним і підрядним реченнями.
16. Розділові знаки у складнопідрядному реченні з кількома підрядними.
17. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.
18. Розділові знаки в складному реченні з різними видами сполучникового і безсполучникового зв'язку.

3. ПРИКЛАДИ ВЛАСНИХ ВИСЛОВЛЕНЬ

ВЛАСНЕ ВИСЛОВЛЕННЯ 1

Прочитайте наведений текст.

Добро завжди має перемагати – це ми знаємо з дитинства. Але ж відомо, що будь-яка перемога пов’язана з певним насильством.

Як добро має перемагати в нашому недоброму світі?

Викладіть Ваш погляд на цю проблему.

СХЕМА ОЦІНЮВАННЯ ЗМІСТУ ВЛАСНОГО ВИСЛОВЛЕННЯ 1

Критерій	Змістовий вияв і композиційне оформлення критерію	Бали
1. Теза	<p>Учасник формулює тезу, яка презентує його власну позицію щодо порушенії в завданні проблеми. Учасник висловлюється в один із таких способів:</p> <ul style="list-style-type: none"> – стверджує потребу в застосуванні сили для перемоги добра; – заперечує потребу застосування сили для перемоги добра; – займає проміжну позицію (<i>з одного боку.., з іншого боку</i>); – заперечує будь-який зв’язок між застосуванням сили й перемогою добра; – стверджує неперервність боротьби добра зі злом, нескінченність цієї боротьби; – стверджує, що в боротьбі добра зі злом перемагає зло; – заперечує можливість перемоги добра. <p>Орієнтовні опорні слова:</p> <p><i>добро, добрі, благо, доброта, благоденство, гармонія, злагода, згода, лад, мир, спокій, порозуміння, ненасильство, компроміс, гуманність, цінності, моральні якості, справедливість, добра справа, щастя, кращий світ;</i></p> <p><i>перемога, торжество, звитяга, триумф;</i></p> <p><i>зло, лихо, злоба, кривда, конфлікт, протистояння, помста, жертва, жорстокість;</i></p> <p><i>сила, примус, насильство, двобій, хитроці, конфлікт, обман, нечесність;</i></p> <p><i>по-доброму, мирно, лагідно, по-хорошому;</i></p> <p><i>силоміць, силою, примусом, силувано, силком, примусово, з примусу, гвалтом, гвалтовно;</i></p> <p><i>перемогти, перебороти, збороти, подолати, здолати, повергнути, пересилити, подужати, здужати, зламати, виграти, карати;</i></p> <p><i>недобрий, недоброзичливий, лихий, неприхильний, неприязній, ворожий, ненависний, непривітний, неласкавий, нечесний, поганий</i></p>	2

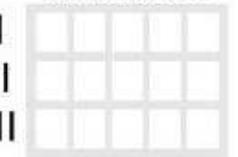
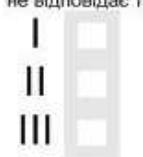
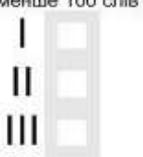
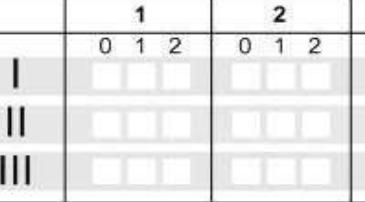
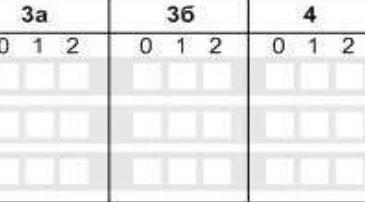
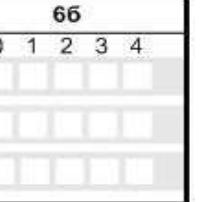
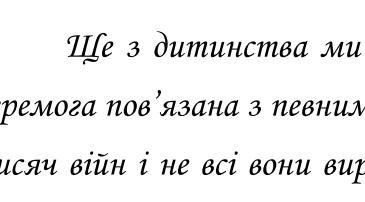
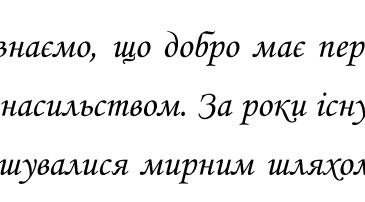
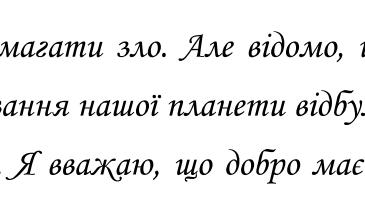
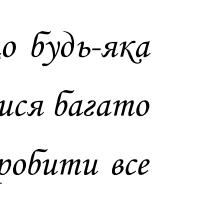
	<p>У роботі немає вправного формулювання тези, але є речення та ключові слова, що доносять власний погляд участника на обговорювану проблему. Учасник формулює однобічну тезу, тобто міркує лише про значення добра або лише про насильство</p> <p>Учасник не формулює тези. Зміст висловлення свідчить про відсутність власної позиції щодо порушені проблеми й несформованість того чи іншого погляду на неї.</p> <p>Учасник формулює тезу, яка не відповідає запропонованій темі</p>	1 0
2. Аргументи	<p>Учасник розвиває свою думку, наводячи принаймні два доречні й переконливі аргументи (докази, підстави для обґрунтування, підтвердження висловленої тези), які пов'язують тезу з прикладами</p> <p>Учасник наводить принаймні один доречний аргумент (доказ, підставу для обґрунтування, підтвердження висловленої тези). Аргументи дублюють один одного, тобто другий аргумент перефразовує зміст першого.</p> <p>Один з аргументів не є доречним стосовно сформульованої тези</p>	2 1
	<p>Учасник не наводить жодного аргументу для обґрунтування тези або наведені аргументи не є доречними</p>	0
За. Приклад із літератури чи інших видів мистецтва	<p>Аргументи підкріплено, проілюстровано принаймні одним розгорнутим, добре поясненим прикладом з художньої літератури чи інших видів мистецтва. Указано проблему, порушену у творі, художній образ, через який проблему розкрито, назву й автора твору.</p> <p>Ілюстрація логічно вписується в розвиток доведення, показуючи розуміння учасником того, як його міркування стосовно шляхів розв'язання певної проблеми виявляються, підтверджуються в мистецькому творі</p>	2
	<p>Немає мотивації наведення прикладу; приклад не конкретизований через художній образ; у прикладі є фактичні помилки</p>	1
	<p>Прикладу з літератури чи інших видів мистецтва немає або він не є доречним</p>	0
Зб. Приклад, що є історичним фактом або випадком із життя	<p>Учасник наводить принаймні один доречний приклад або з історії, або із суспільно-політичного життя, або з власного життя.</p> <p>Ілюстрація логічно вписується в розвиток доведення, показуючи розуміння учасником того, як його міркування стосовно шляхів розв'язання певної проблеми виявляються, підтверджуються в особистому житті конкретних людей або в суспільному минулому чи нинішньому житті.</p> <p>Учасник може покликатися на факти з біографії митців, які стосуються їхнього суспільно-політичного життя</p>	2

	Nемає мотивації наведення прикладу; приклад не конкретизований; у прикладі є фактичні помилки	1
	Прикладу з історії, суспільно-політичного чи власного життя немає або він не є доречним	0
4. Логічність, послідовність	<p>Висловлення демонструє зосередженість на обговорюваній проблемі, цілісний, послідовний і несуперечливий розвиток думки (логічність і послідовність викладу).</p> <p>Заявлена теза послідовно доводиться. Учасник постійно тримає порушену ним проблему у фокусі своєї уваги, не відступаючи вбік.</p> <p>Учасник висловлює думки в певній послідовності, відбирає лексичний матеріал і мовленнєві засоби відповідно до теми й ситуації міркування, використовує різноманітні синтаксичні конструкції.</p> <p>Текстові властива зв'язність, що простежується і на рівні розгортання думки, і на рівні правильного й доречного використання спеціальних засобів зв'язку.</p> <p>Учасник структурує роботу за абзацами</p>	2
	<p>Учасник відволікається від обговорюваної проблеми.</p> <p>У роботі є порушення логічності, цілісності, послідовності й несуперечливості розвитку думки.</p> <p>Учасник не структурує роботу за абзацами</p>	1
	Логіки викладу, цілісності, послідовності й несуперечливості розвитку думки немає	0
	<p>Наприкінці власного висловлення учасник робить підсумок зі свого доведення, указуючи на те, яку домінантну думку (позицію) він урешті тримав у полі зору, коли наводив аргументи й приклади.</p> <p>Висновок відповідає запропонованій темі й органічно випливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів.</p> <p>Висновок розташований наприкінці роботи</p>	2
5. Висновок	Висновок лише частково відповідає тезі або не пов'язаний з аргументами та прикладами	1
	Висновку немає; висновок не відповідає сформульованій у власному висловленні тезі; висновок не пов'язаний з аргументами та прикладами	0
	Усього	12

Власне висловлення 1.1

Українська мова і література

Увага! Писати в полі екзаменаторів заборонено!

<div style="border: 1px dashed black; padding: 5px; margin-bottom: 5px;">Місце для штрих-коду роботи</div> <div style="background-color: #f0f0f0; padding: 2px;">Наклеює інструктор.</div>	Поле екзаменаторів Код екзаменатора I II III 	Робота не відповідає темі I II III 	Робота менше 100 слів I II III 					
	1 0 1 2	2 0 1 2	3а 0 1 2	3б 0 1 2	4 0 1 2	5 0 1 2	6а 0 1 2 3 4	6б 0 1 2 3 4
	I 	II 	III 	I 	II 	III 	I 	II

Це з дитинства ми знаємо, що добро має перемагати зло. Але відомо, що будь-яка перемога пов'язана з певним насильством. За роки існування нашої планети відбулися багато тисяч війн і не всі вони вирішувалися мирним шляхом. Я вважаю, що добро має робити все можливе для своєї перемоги у тому числі і насильством. Якщо можна вирішити конфлікт у мирний спосіб то таک буде краще, але все одно добро та зло зберігатимуть баланс. По-перше ми збережемо багато життів і, можливо, знайдемо нових друзів, союзників. На мою думку причиною багатьох війн, конфліктів, міжусобиць стала шаленість винуватця певної події. Якщо б кожна людина мала багато терпіння, вміла вирішувати проблеми безпечним шляхом та мала б досвід у дипломатичних відносинах то було б набагато менше світових конфліктів. Я не розумію Тітлерівської політики війни, який шукав лише насильницький шлях з метою загарбання земель. Таک, звичайно, якби СРСР діяла мирним шляхом, то вона програла б цю війну, та я вважаю, що треба робити все щоб захистити себе, рідних, домівку. І це неважливо яким шляхом діяти. На жаль в нашему недоброму світі важко жити і діяти в таکий спосіб. Але насправді добро таки часто програє. І я вважаю, що це правильно, бо існує таکе поняття як світовий баланс. Тобто то зло перемагає, то добро. Бо уявіть собі як би ми жили у повній ненависті, люті і злidenності. Таک само неможливо існувати у суцільній злагоді і розумінні, де немає місця злу. На жаль ми нічого не можемо змінити, бо таک прийнято силами вищими за наші. Ми повинні лише тримати цей баланс рівним.

Отже, я вважаю, що добро має діяти будь-якими способами для своєї переваги над злом, та не завжди перемагати, бо таک воно порушить світовий баланс. Добро і зло весь час існуватимуть у нашему світі.

Власне висловлення 1.2

Українська мова і література

Увага! Писати в полі екзаменаторів заборонено!

Місце для штрих-коду роботи.		Поле екзаменаторів						
		Код екзаменатора						
I			Робота не відповідає темі					
II			Робота менше 100 слів					
III								
								
	1	2	3а	3б	4	5	6а	6б
I	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2 3 4	0 1 2 3 4
II								
III								

Що є добро? Поштовх душі чи свідоме виконання встановлених суспільством канонів? Чи існує в нашому недоброму світі добро без насильства, яке за традицією повинне залишатися переможеним? І чи взагалі добро – то перемога?

Я вважаю, що добро – це те, що людина повинна вміти віддавати іншому, не стаючи при цьому бідною, те що бадьоритеме один розум не пригнічуєши іншого. І якщо добро – то перемога, тоді це перемога одних людських якостей над іншими: добрих над поганими. Побто, саме добро не вчинить насильства, а змусить замислитися, навчити або переконає.

Згадаймо, як герой твору «Піні забутих предків» малий Іванко образив дівчину Марічку, вдаривши її на шляху до Храму, де зіткнулися їх сім'ї. Чи не добру справу намагався в'йти, захищаючи свій рід? Мабуть, і не хотів робити поганого, але те, що досягнуте шляхом чиїхось страждань – вже не добро, в країному випадку – надбання, надбання перемоги.

Ланцюг добра має складатися з двох компонентів: тієї людини, що творить добро, і тієї, що його одержує. Не досягти добра залученням до процесу його створення третьої дійової особи, що мусимо страждати, як не досягти істини шляхом брехні. Чи не бажав фюрер добра своєму славетному арійському люду, підносячи його над усіма іншими? Але якою ціною? Ціною страждань і смертей, холодного страху і пролитої крові. Чи притаманна людськість тому, хто не відчувається від того «добра», що йде у руки одному, топочучи життя іншому? Я певна, що тільки там добро, де не кріть біди, тільки там, де воно є перемогою над собою, а не над іншим.

Питаючи, як можна жити в цьому світі, де превалює бажання перемагати любою ціною, дійду думки, що справжнє добро існуватиме допоки в людині є хоч крапля духовності. Добро перемагає, але перемагає лише те добро, яке чиниться в наших серцях, що народжене в глибині душі, що створене за законами моралі. І нехай ім'я йому – «перемога», але ж це та перемога, якої досягнуто шляхом насильства.

Власне висловлення 1.3

Українська мова і література

Увага! Писати в полі екзаменаторів заборонено!

<div style="border: 1px dashed gray; padding: 5px; margin-bottom: 5px;">Місце для штрих-коду роботи.</div> <div style="margin-bottom: 5px;">Наклеює інструктор.</div>			Поле екзаменаторів Код екзаменатора <table border="1" style="border-collapse: collapse; width: 100px; height: 30px;"> <tr><td style="width: 10px; height: 10px;"></td><td style="width: 10px; height: 10px;"></td></tr> </table>													Робота не відповідає темі: I II III	Робота менше 100 слів: I II III	Б
	1	2	3а	3б	4	5	6а	6б										
	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2 3 4	0 1 2 3 4										

Що таکе добро? Добро – це слово, яке може виразити тепло та ласку людини, в нашому житті це дуже несумісна річ. Добро може бути, як від серця та к і з якоюсь вигодою для себе. Ми вже з дитинства з різних книжок знаємо, що добро було на першому місці для людей і воно завжди перемагало.

Та завжди на перекір добру було ще й зло. Коли я виріс, то зрозумів таکе поняття – зло. В наш час в нашему сучасному світі дуже багато людей примічає в себе зло. Тому я достатньо разів був наданий цьому слову. За ці роки мені багато чого доводилось бачити в людях, добро і зло, щастя і невдачу. Я дуже багато роблю доброго людям, це вже мій принцип життя. Якщо ти будеш робити іншим людям добро, воно завжди повернетя до тебе чи до твоїх близьких людей. Все ж в моєму житті було й чимало зла.

Як ми бачимо автор передусім зазначує перевагу добрі, а ніж злу. Я знаю багато історичних фактів, які порушують це посилання. Ця проблема дуже серйозна в нашему житті. Та все ж таки завжди знайдеться той, хто зробить вам боляче. Це слово зло, ні коли не вийде з нашого життя. Я вважаю, що колись давно в ті часи коли жили ще наші праਪрадіди, там добра було вдвічі більше, ніж тепер.

Власне висловлення 1.4

Українська мова і література

Увага! Писати в полі екзаменаторів заборонено!

<div style="border: 1px dashed gray; padding: 5px; margin-bottom: 5px;"> Місце для штрих-коду роботи </div> <div style="margin-bottom: 5px;"> Наклеює інструктор. </div>			Поле екзаменаторів					
			Код екзаменатора I II III	Робота не відповідає темі I II III	Робота менше 100 слів I II III			
	1 0 1 2	2 0 1 2	3а 0 1 2	3б 0 1 2	4 0 1 2	5 0 1 2	6а 0 1 2 3 4	6б 0 1 2 3 4
					☒			

Це з дитячих років ми знаємо, що існує добро і зло. Колись ми вірили, що добро завжди перемагає, як у світлих казках. Але дорослішаючи, ми розуміємо, що це не завжди так.

Особисто я переконана, що добро хоч і не завжди перемагає зло, та саме воно є основою нашого життя. Деято вважає, що будь-яка перемога, навіть добра над злом пов'язана з певним насильством. На мою думку, це не так. Досягнути успіху можна і чесним шляхом, просто для цього доведеться прикладти більше зусилля.

Яскравим прикладом тріумфу добра є Велика Вітчизняна війна. Можливо, хтось скаже, що ця перемога пов'язана з насильством, але це не так. Адже наші солдати просто боролися за свою землю, відстоювали свою честь і честь Батьківщини. Вони не вбивали жінок і дітей, не палили людей на вогнищі, не вивозили нікого на тяжку працю, як це робили німці. Цей світливий подвиг нашого народу став натхненням для багатьох письменників. Наприклад, з роману «Пропороносці» О. Гончара ми бачимо, що наших воїнів буквально можна назвати носіями добра, які врятувати безліч людей від рабства чи смерті.

В наш час, хоч яким недобрим був би наш світ, звичайно, є також багато добра. Прикладом цього є Мати Переза. Вона за своє життя зробила безліч добрих справ. Жінка допомагала бідним людям, які не мали батьків, або ж просто тим, хто потребував її допомоги. Напевно, нам всім треба наслідувати її, адже це таке щастя – просто творити добро!

Кожен з нас часто нарікає, який не справедливий це світ. Але ми часто забуваємо, що все залежить від нас. Навіть такий банальний вчинок, як порятунок бездомної тварини, вже є виявом добра. Творити добро легко, просто треба не боятися, адже не помиляється лише той, хто нічого не робить.

Отже, для того, щоб добро перемогло зло, треба бути милосердним, співчутливим і справедливим. І, звичайно, пам'ятати давнє прислів'я: «Не роби іншим того, чого не бажав би собі».

ВЛАСНЕ ВИСЛОВЛЕННЯ 2

Прочитайте наведений текст.

Людина щосекунди змінює свою планету, утверджується на ній. Прагнучи підкорити природу, ми не маємо часу замислитися про доцільність володарювання над нею.

Чи потрібно людині шукати відповідь на питання про доцільність підкорення природи й володарювання над нею?

Викладіть Ваш погляд на цю проблему.

СХЕМА ОЦІНЮВАННЯ ЗМІСТУ ВЛАСНОГО ВИСЛОВЛЕННЯ 2

Критерій	Змістовий вияв і композиційне оформлення критерію	Бали
1. Теза	<p>Учасник формулює тезу, яка презентує його власну позицію щодо порушеної в завданні проблеми.</p> <p>Учасник висловлюється в один із таких способів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - стверджує потребу змін у ставленні людини до природи; - заперечує потребу змін у ставленні людини до природи; - займає проміжну позицію (<i>з одного боку..., з іншого боку</i>); - заперечує будь-який вплив людини на природу. <p>Орієнтовні опорні слова:</p> <p><i>природа, планета, Земля, Усесвіт, довкілля, навколишнє середовище, середовище життя, екологія, екологічний баланс;</i></p> <p><i>людина, людство, організм, істота, індивід;</i></p> <p><i>підкорення, володарювання, владарювання, покорення, завоювання, панування, амбіції, домінування, царювання, доцільність, доречність, зміни;</i></p> <p><i>гармонія, злагодженість, злагода, співзвуччя, закони природи, наука, прогрес;</i></p> <p><i>змінити, покращити, переглянути, нормалізувати, впливати, підкорювати, існувати в гармонії, співіснувати, жити в злагоді;</i></p>	2
	<p>У роботі немає вправного формулювання тези, але є речення та ключові слова, що доносять власний погляд учасника на обговорювану проблему.</p> <p>Учасник лише повторює фрази з формулювання теми, не висловлюючи власної позиції</p>	1
	<p>Учасник не формулює тези. Зміст висловлення свідчить про відсутність власної позиції щодо порушеної проблеми й несформованість того чи іншого погляду на неї.</p> <p>Учасник формулює тезу, яка не відповідає запропонованій темі</p>	0
2. Аргументи	<p>Учасник розвиває свою думку, наводячи принаймні два доречні й переконливі аргументи (докази, підстави для обґрунтування, підтвердження висловленої тези), які пов'язують тезу з прикладами</p>	2
	<p>Учасник наводить принаймні один доречний аргумент (доказ, підставу для обґрунтування, підтвердження висловленої тези).</p> <p>Аргументи дублюють один одного, тобто другий аргумент перефразовує зміст першого.</p> <p>Один з аргументів не є доречним стосовно сформульованої тези</p>	1
	<p>Учасник не наводить жодного аргументу для обґрунтування тези або наведені аргументи не є доречними</p>	0

За. Приклад із літератури чи інших видів мистецтва	Аргументи підкріплено, проілюстровано принаймні одним розгорнутим, добре поясненим прикладом з художньої літератури чи інших видів мистецтва. Указано проблему, порушену у творі, художній образ, через який проблему розкрито, назву й автора твору.	2
	Ілюстрація логічно вписується в розвиток доведення, показуючи розуміння учасником того, як його міркування стосовно шляхів розв'язання певної проблеми виявляються, підтверджуються в мистецькому творі	
	Немає мотивації наведення прикладу; приклад не конкретизований через художній образ; у прикладі є фактичні помилки	1
	Прикладу з літератури чи інших видів мистецтва немає або він не є доречним	0
3б. Приклад, що є історичним фактом або випадком із життя	Учасник наводить принаймні один доречний приклад або з історії, або із суспільно-політичного життя, або з власного життя.	
	Ілюстрація логічно вписується в розвиток доведення, показуючи розуміння учасником того, як його міркування стосовно шляхів розв'язання певної проблеми виявляються, підтверджуються в особистому житті конкретних людей або в суспільному минулому чи нинішньому житті.	2
	Учасник може покликатися на факти з біографії митців, які стосуються їхнього суспільно-політичного життя	
	Немає мотивації наведення прикладу; приклад не конкретизований; у прикладі є фактичні помилки	1
4. Логічність, послідовність	Прикладу з історії, суспільно-політичного чи власного життя немає або він не є доречним	0
	Висловлення демонструє зосередженість на обговорюваній проблемі, цілісний, послідовний і несуперечливий розвиток думки (логічність і послідовність викладу).	
	Заявлена теза послідовно доводиться. Учасник постійно тримає порушену ним проблему у фокусі своєї уваги, не відступаючи вбік. Учасник висловлює думки в певній послідовності, відбирає лексичний матеріал і мовленнєві засоби відповідно до теми й ситуації міркування, використовує різноманітні синтаксичні конструкції.	2
	Текстові властива зв'язність, що простежується і на рівні розгортання думки, і на рівні правильного й доречного використання спеціальних засобів зв'язку.	
	Учасник структурує роботу за абзацами	
	Учасник відволікається від обговорюваної проблеми.	
	У роботі є порушення логічності, цілісності, послідовності й несуперечливості розвитку думки.	1
	Учасник не структурує роботу за абзацами	
	Логіки викладу, цілісності, послідовності й несуперечливості розвитку думки немає	0

5. Висновок	Наприкінці власного висловлення учасник робить підсумок зі свого доведення, указуючи на те, яку домінантну думку (позицію) він урешті тримав у полі зору, коли наводив аргументи й приклади. Висновок відповідає запропонованій темі й органічно випливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів. Висновок розташований наприкінці роботи	2
	Висновок лише частково відповідає тезі або не пов'язаний з аргументами та прикладами	1
	Висновку немає; висновок не відповідає сформульованій у власному висловленні тезі; висновок не пов'язаний з аргументами та прикладами	0
Усього		12

Власне висловлення 2.1

Українська мова і література

Увага! Писати в полі екзаменаторів заборонено!

<div style="border: 1px dashed gray; padding: 5px; margin-bottom: 5px;"> Місце для штрих-коду роботи </div> <div style="margin-bottom: 5px;"> Наклеює інструктор </div>			Поле екзаменаторів				
			Код екзаменатора	Робота не відповідає темі	Робота менше 100 слів		
I II III				Б			
1 II III	2 II III	3а II III	3б II III	4 II III	5 II III	6а II III	6б II III
0 1 2 I II III	0 1 2 I II III	0 1 2 I II III	0 1 2 I II III	0 1 2 I II III	0 1 2 I II III	0 1 2 3 4 I II III	0 1 2 3 4 I II III

Із настанням науково-технічного прогресу людина відчула свою міць, почала підкорювати планету. На мою думку, потрібно спочатку знайти відповідь на питання про доцільність таких дій. Важливо це зробити, щоб уникнути руйнівних для людей наслідків.

По-перше, природа стоїть на щабель вище ніж людина. Усі процеси, що відбуваються на Землі, не контролюються нами, хоча науковці технічними досягненнями намагаються підкорити планету. Тому потрібно спитати, чи треба намагатися змінити щось у природі, щоб лише встановити свої порядки. Чи вистачить у людини на це сил?

Кажуть, що людина – володарка Землі. Література подає нам приклади зворотного. На згадку приходить твір Марка Вовчка «Максим Тримач». Дочка головного героя Катря не дочекалась коханого. Хлопець загинув через шторм. Чи міг хтось змінити природне лихорадження, ні. Ніхто не здатен підкорити процеси, що відбуваються на Землі.

По-друге, намагаючись змінити існуючий лад у природі, можна тільки нашкодити собі. Людина тим самим позбавляється шансу на безпечне проживання на планеті. Тому запитаймо себе: «Чи потрібно підкорювати Землю?» Це може мати негативні наслідки. А людина не здатна захиститися від сил природи.

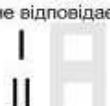
Дивлячись на сучасне становище на Землі, я знаходжу приклад для доведення моїх думок. Населення країн Африки, Південної Азії живе в бідності та не має можливості сподіватися на краще. Люди не здатні це змінити. А своїми спробами підкорити природу людина робить тільки гірше собі й навколошньому середовищу. Чи доцільно так чинити? Поки не пізно треба знайти правильну відповідь. Це вирішить подальшу долю нашої планети.

Отже, завершуючи твір, хочу наголосити, що потрібно відповісти на питання про доцільність підкорення Землі. Якщо людина не здатна володарювати на планеті, то будь-які спроби робити це принесуть лише шкоду.

Власне висловлення 2.2

Українська мова і література

Увага! Писати в полі екзаменаторів заборонено!

Місце для штрих-коду роботи.		Поле екзаменаторів						
		Код екзаменатора						
I			Робота не відповідає темі					
II								
III			Робота менше 100 слів					
			Б					
	1	2	3а	3б	4	5	6а	6б
I	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2 3 4	0 1 2 3 4
II								
III								

Земля – наш дім, найдорожче, що може бути в будь-якої людини. Природа – наша мати. Та на жаль, сьогодні це мало хто пам'ятає! Людство забуло прості істини, прагне незалежності, контролю і влади, навіть над природою.

Підкорення природи стало основною метою життя людини 21-го століття. Науковці кожного дня повторюють, що людина – цар звірів, найрозумніша істота на планеті, і що лиши її під силу підкорити природу. А чи потрібно це робити взагалі? Я вважаю, що ні!

Я гадаю, що з навколошнім світом можна жити лише в гармонії! Розуміння, повага і любов – основні критерії щасливого життя на планеті Земля. Знайшовши розуміння з природою, ми зрозуміємо себе. Шлях самопізнання лежить через пізнання навколошнього середовища. Яскравим прикладом зображення гармонії між людиною і природою є твір Лесі Українки «Лісова пісня». Образ дядька Лева підкреслює мудрість, розуміння і чуйність людської душі до природи. Його любов до лісу змушує замислитись над сенсом буття людини та її існуванням на цій планеті. Досить яскраво зображена і Мавка з її широкою повагою до всього живого, що є в лісі... Проте, в наш час, на жаль, мало хто звертається до творчості Лесі Українки, і лише одиниці читали цей твір... Всі марять підкоренням...

А історія, в свою чергу, знає безліч прикладів, коли підкорення природи закінчувалось великою трагедією. На мою думку, Чорнобильська аварія є страшним прикладом цього! Бажання отримувати більше користі для себе за рахунок природи, спричинило те, що тепер місто Чорнобіль – зона відчуження! Можливо, в той час науковці і влада не думали над наслідками своєї діяльності, але зараз ми на власному здоров'ї переконуємося у хибності їх думок і рішень!

Пож, я гадаю, можна зробити висновок, що підкорення нікому добра та щастя не принесе! Лиш знайшовши розуміння з природою та навколошнім світом, ми станемо щасливими! Навіщо володарювати, якщо можна співіснувати? Життя людини коротке, навіщо витрачати його на війни та підкорення? Краще прожити спокійне, щасливе життя в гармонії з навколошнім світом!

Власне висловлення 2.3

Українська мова і література

Увага! Писати в полі екзаменаторів заборонено!

Поле екзаменаторів											
Б											
Місце для штрих-коду роботи.			Код екзаменатора			Робота не відповідає темі			Робота менше 100 слів		
I	II		III		I		II		III		
Наклеює інструктор.										■	
1	2	3а	3б	4	5	6а	6б		6в		
I	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2	0 1 2 3 4	0 1 2 3 4		0 1 2 3 4		
II											
III											

Природа – це невід'ємна частина нашого життя. Завдяки їй людство може існувати. Але зараз ми перестали цінувати навколошній світ і сприймаємо його як річ, що належить саме нам. Я підтримую думку, що люди повинні замислюватися над тим, чи є необхідністю підкорення природи і володарювання над нею.

По-перше, із розвитком технологій та різних галузей науки для нас відкривається все більше нових можливостей, які роблять життя зручним та простішим. Але ціна, яку ми за це сплачуємо, надзвичайно велика: майже вичерпалися ресурси для існування, із кожним роком усе більше катастроф та аварій, через які страждає все живе, а наслідки всього цього прикро вражають.

Яскравим прикладом є аварія на Чорнобильській АЕС, що сталася у 1986 році. Вибухнув четвертий реактор, що спричинило забруднення радіоактивними речовинами не тільки України, а й усієї Європи. Надзвичайно багато людей загинуло від опромінення, територія біля ЧАЕС вважається мертвою зоною. Це змушує нас замислитися, наскільки страшними можуть бути наслідки, здавалося б, однієї аварії.

По-друге, природа – це гармонійне ідеальне поєднання всього живого. Це окреме царство, яке спокійно може існувати і без нас. Втручаючись у цей світ і використовуючи все на свою користь, ми поступово руйнуємо його. Люди розуміють, що таке природа, але не всі мають з нею духовну єдність, не всі розуміють, що потрібно бережливо ставитися до кожного деревця, адже ми не маємо права знищувати або псувати те, чого не створювали.

Гармонія природи відкривається для нас у драмі-феєрії Лесі Українки «Лісова пісня». Образ Мавки є прекрасним прикладом того, наскільки тонко можна розуміти кожну рослинку, тваринку і все, що нас оточує. Вона доводить нам, що заволодіти природою не зможе ніхто, треба лише ставитися до неї з повагою адже ми завдячуємо їй власним життям.

Отже, усе живе, що нас оточує – це окремий світ, втручення в який призводить до серйозних наслідків. Підкорити природу неможливо, тому треба приймати те, що дає нам життя, і навіть якщо ми використовуємо все у власних цілях, завжди потрібно пам'ятати, що немає нічого кращого, ніж гармонійне співіснування людини і природи.

Власне висловлення 2.4

Українська мова і література

Увага! Писати в полі екзаменаторів заборонено!

<div style="border: 1px solid black; padding: 2px; margin-bottom: 5px;">Місце для штрих-коду роботи.</div> <div style="background-color: #e0e0e0; padding: 2px; border: 1px solid black; width: 150px; height: 15px; margin-bottom: 5px;"></div> <div style="font-size: small; color: gray;">Наклеює інструктор.</div>			Поле екзаменаторів	Код екзаменатора	Робота не відповідає темі	Робота менше 100 слів	Б			
I	II	III	■	I	II	III	I	II		
			1 0 1 2	2 0 1 2	3а 0 1 2	3б 0 1 2	4 0 1 2	5 0 1 2	6а 0 1 2 3 4	6б 0 1 2 3 4
I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	

Кожен день на Землі народжується багато «маленьких людей» - нових надій на майбутнє. Люди намагаються виховати їх так, щоб вони здійснили їхні мрії, але направляють вони їх тими ж шляхами по яких йшли вони самі і не стали щасливішими. Можливо на цей раз вдастся? Ні! Бо мрії людей дещо незрозумілі – коли холодно мріють про спеку, коли спекотно – про холод. Ми постійно намагаємося довести, що ми кращі, ми – володарі. Але навіщо нам те, що може образити інших – таких, як ми? Ми і так володіємо нашою планетою, наше завдання – це зrozуміти, що Бог і так зробив, щоб Земля працювала на нас. Треба не намагатися підкорювати планету, а шукати з нею гармонії.

Загадаймо головного персонажа з одноіменного твору «Мина Мазайлі». Здавалося, б, до цого тут сварки про зміну прізвища. Давайте просто просимволізуємо обrazи твору. Прізвище – це те, що ми маємо, а спроби змінити його на більш довершене і довести, що ти саме з українського роду – це змога оволодіти тим, чим ми вже володіємо. Отже виходить, що ми не цінимо те, що дав Бог і ставимо перед ним, наприклад, такі умови: хочу роботу на високій посаді, дуже гарний і великий дім, а коли все це буде, тоді я буду щасливим! Не просто у Біблії сказано: «Хто має, той отримає, а хто не має, той втратить те мале, що має». Слід цінувати і любити все, навіть хвороби і незгоди, бо вони роблять нас мудрішими, а інколи добrішими.